

## Overweging 31 december 2017

### De tijd en de tijden

Korte overweging: In de Naam van de Vader, + de Zoon en de heilige Geest.

Naar mijn idee sluiten teksten van Prediker goed aan bij het gevoel dat nogal wat mensen hebben met betrekking tot het leven en de wereld. Velen zullen zich erin herkennen. Met name ook in het begin van het boek Prediker over de ijdelheid van het leven en de vergeefsheid van onze inspanningen, over de fundamentele menselijke onmacht tegenover de grote thema's in de wereld en in het leven: oorlog, vrede, gerechtigheid, gezondheid. In het wereldbeeld van Prediker is dat tegelijkertijd ook de onmacht jegens Gods bestel waaraan we niets kunnen toevoegen of afdoen. En zo zou je ook de tekst kunnen lezen van het eerste deel van hoofdstuk 3. Voor alle dingen, hoe tegengesteld ook, is een plaats en een tijd onder de zon. En het lijkt erop alsof al deze dingen, hoe negatief ook, een plaats hebben in Gods ordening van de werkelijkheid. Het lijkt bijna een rechtvaardiging. En de beste houding tegenover deze onverschilligheid van de wereldorde is dan een soort fatalisme of een stoïcijnse onaangedaanheid. Op die manier past het boek helemaal niet in de verbondsliteratuur die de Bijbel ten fundamente is.

Hoe kunnen we het dan lezen? Ik denk dat Prediker probeert zin en betekenis te zoeken in wat hem overkomt en in wat hij om zich heen ziet gebeuren. Daar vindt van alles plaats. Mooie dingen en lelijke dingen. Rechtvaardige en ronduit onrechtvaardige. De ploeters gaat het slecht en de rijken steeds beter. Ziekte en gezondheid; vrijheid en slavernij. De vragen die hij heeft verschillen niet zo gek veel van die van ons. Ook wij worden geconfronteerd met ziekte en gezondheid, we krijgen dingen te verwerken die we niet rechtvaardig vinden, we doen ons best en zien onze inspanningen niet beloond. We zien anderen ogenschijnlijk fluitend door het leven gaan, terwijl wij tobben en zwoegen. We worden geconfronteerd met problemen waarvoor we geen oplossing hebben en geen uitweg uit zien. We plannen van alles en het komt niet uit. Op grond van deze ervaringen stellen we de vraag naar de zin en betekenis van ons leven. Omdat onze ervaringen botsen met onze verwachtingen.

Onder deze gevoelens van teleurstelling huist het idee dat ons leven zou moeten beantwoorden aan onze verwachtingen en aan onze opvattingen over wat rechtvaardig is. Dat ons leven van ons is en dat we er rechten op kunnen doen gelden. Maar in de praktijk blijkt dat we maar erg weinig in de hand hebben. Dat we het leven moeten aanvaarden zoals het zich aan ons voordoet. Of zoals Jacobus in zijn brief zegt (4,13vv):

“En nu u die zegt: vandaag of morgen gaan we naar die en die stad, we zullen er een jaar verblijven en handel drijven en winst maken. U weet niet eens wat de dag van morgen zal brengen. U zou moeten zeggen: als de heer het wil zullen we in leven zijn en dit of dat doen”.

Waar Prediker en ook Jacobus op wijzen is dat ons leven gefundeerd is in de genadestructuur van God. Of, als we het minder gelovig getint zouden kunnen zeggen: ‘we leven in een wereld die niet van ons maaksel is, die voorgegeven is. Ons leven wordt ons aangereikt’. Als we dan maar zo'n beperkte invloed hebben, wat kunnen we dan nog doen? Bij Prediker lijkt de houding te overheersen van ‘het maakt niet uit wat je doet’. Maar dat kan toch niet de bedoeling zijn, ook al

lijkt de tekst erg beïnvloed door de Griekse stoïci. Maar ook voor hen was het van belang om in alle turbulenties van het leven de innerlijke kalmte te bewaren en in de juiste maatvoering te leven.

Voor ons als gelovige mensen is dat te vertalen als: proberen in alle omstandigheden van ons bestaan te leven als mensen van God, in het rustige vertrouwen dat ons leven uiteindelijk ligt in diens hand. Het is de zekerheid dat ons leven niet doelloos is, maar Gods bedoeling in zich draagt. Dat we deel uitmaken van Gods plan en van zijn belofte. Niet of ons leven materieel succesvol is geeft aan dat God met ons is. Het blijkt uit de wijze waarop we met voorspoed en met verlies om gaan. We hebben het leven niet in de hand, maar wel hoe we op de gebeurtenissen in ons bestaan antwoorden. En daarin getuigen van ons geloof.

Marcus verhaalt in het eerste hoofdstuk van zijn evangelie over het begin van het openbare leven van Jezus en zegt in vers 14-15:

Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ καὶ λέγων ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

:Jezus kwam in Galilea de goede boodschap van God verkondigen en zei: de tijd is vervuld en het koninkrijk van God is nabij gekomen. Bekeert u en geloof in de goede boodschap.

Ook wij leven in Galilea, ver van Jeruzalem, als beeld van de vervulling. Maar in de geboorte van Christus is de tijd vervuld. Door het woord dat in het Grieks gebruikt wordt, zou je kunnen zeggen dat de tijd zijn onverschilligheid heeft verloren. Het is vervulde tijd, die vol is van heilsbetekenis. Dit wordt nader toegelicht in de nabijheid van het Godsrijk. Met andere woorden onze gelovige tijd is vol van de nabijheid van het Godsrijk. Waar wij zijn kan het zich openbaren, of we nu in Galilea zijn of in ballingschap, thuis of op ons werk. Dit vraagt een bekering, een omdenken van onze benadering. Niet de omstandigheden bepalen wie we zijn, maar wie we zijn in de omstandigheden bepaalt onze identiteit als mensen die blijven geloven in de goede boodschap, het evangelie.

In Christus is ons een baken en teken van hoop gegeven. Geen garantie voor een zorgeloos bestaan. Moge het ons gegund zijn ook in het nieuwe jaar te blijven vertrouwen op Gods belofte en met ons leven te getuigen van de nabijheid van het Godsrijk, tot heil van de wereld waarin we leven in verbondenheid met alle mensen, die uitzien naar toekomst en vrede. Amen.